

Vergaderjaar 1999–2000

27 175

Wijziging van de IJkwet ter implementatie van een wijziging van de Europese eenhedenrichtlijn

Nr. 3

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt/uitsluitend opmerkingen van redactionele aard bevat (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de Raad van State).

MEMORIE VAN TOELICHTING

I Algemeen

Dit wetsvoorstel strekt tot implementatie van richtlijn nr. 1999/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 januari 2000 (PbEG L 34) tot wijziging van richtlijn 80/181/EEG inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten op het gebied van de meeteenheden, hierna: de wijzigingsrichtlijn.

De wijzigingsrichtlijn heeft een tweeledig doel.

Het eerste doel is het actualiseren van de Eenhedenrichtlijn, richtlijn nr. 80/181/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 december 1979 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten op het gebied van de meeteenheden, en tot intrekking van richtlijn nr. 71/354 EEG (PbEG 1980 L 39). Dit onderdeel van de wijzigingsrichtlijn wordt door middel van onder meer onderhavige wetswijziging geïmplementeerd. Deze wijziging zal geen merkbare invloed op de markt hebben, noch voor de fabrikanten, noch voor de consumenten. De actualisering van de Eenhedenrichtlijn heeft betrekking op:

- a. de omschrijving van enkele erkende meeteenheden,
- b. de tabel van voorvoegsels en symbolen die worden gebruikt voor eenheden van het Internationale Stelsel van Eenheden (Système International d'Unités, kortweg S.I.). Het S.I. is de samenhangende versie van een wereldwijd eenhedenstelsel dat is gebaseerd op metrieke meeteenheden.

Ad a. In artikel 1, derde lid, van de IJkwet zijn enkele erkende meeteenheden omschreven: naast de eenheden van lengte (meter) en van massa (kilogram) onder meer de eenheden van hoeveelheid stof (mol), vlakke hoek (radiaal) en ruimtehoek (steradiaal). De definitie van de mol is in overeenstemming gebracht met artikel 1.1 van de bijlage bij de Eenhedenrichtlijn, terwijl de definities van de eenheden van vlakke hoek en ruimtehoek thans overeenkomen met de norm ISO-31 uit 1992, verkrijgbaar bij het Nederlands Normalisatie-instituut te Delft. Deze norm, waarin de algemene beginselen voor het gebruik van de eenheden en de bijbehorende omrekeningsfactoren zijn beschreven, is in 1992 door de Internationale Organisatie voor Normalisatie (ISO) aangepast. Dit heeft zijn beslag gekregen in de wijzigingsrichtlijn.

Ad b. Het S.I. is in 1960 vastgesteld door de Conférence Général des Poids et Mesures (CGPM), die als hoogste autoriteit is belast met de uitvoering van de Meterconventie, het op 20 mei 1875 te Parijs tot stand gekomen Verdrag ter verzekering van de internationale eenheid en de volmaking van het metrieke stelsel (Stb. 1929, 219). Tijdens de in 1991 gehouden 19e CGPM is de tabel uitgebreid die betrekking heeft op de voorvoegsels en symbolen die worden gebruikt voor veelvoud en delen van de eenheden van het S.I. Deze uitbreiding is in de wijzigingsrichtlijn opgenomen. Genoemde tabel is in artikel 4, eerste lid, van de IJkwet geïmplementeerd en dient overeenkomstig de wijzigingsrichtlijn te worden aangepast.

Het tweede doel van de wijzigingsrichtlijn is het verlengen van de overgangstermijn voor het gebruik van aanvullende aanduidingen. Als de bestaande overgangstermijn niet was verlengd, hadden fabrikanten en leveranciers te maken gekregen met hoge kosten doordat het noodzakelijk zou zijn geweest voor verschillende markten afzonderlijk te produceren en voorraden aan te houden. Gelet op de vereiste spoed van implementatie van dit deel van de wijzigingsrichtlijn (zie artikel 3 daarvan) en omdat dit deel van de wijzigingsrichtlijn kán worden geïmplementeerd door middel van een ministeriële regeling – hetgeen voor de overige onderdelen van de wijzigingsrichtlijn niet het geval is – is de desbetreffende implementatieregeling reeds gepubliceerd en in werking getreden (regeling van de Minister van Economische Zaken van 24 februari 2000 nr. WJZ 00012391, houdende het tijdelijk toestaan van gecombineerd gebruik van meeteenheden (Stcrt. 42)). Om die reden wordt in deze toelichting niet verder ingegaan op dit onderdeel van de wijzigingsrichtlijn.

Naast deze wijzigingen van de IJkwet die strekken tot implementatie van de wijzigingsrichtlijn, is van de gelegenheid gebruik gemaakt artikel 2 van de IJkwet te actualiseren. Dit artikel betreft het beheer en de verwezenlijking van nationale standaarden. De Meterconventie voorzag aanvankelijk in het verwezenlijken van slechts twee standaarden, namelijk de meeteenheid van lengte (de meter in de vorm van een platina-iridium staaf) en de meeteenheid van massa (het kilogram in de vorm van een platina-iridium cilinder). In later jaren is het terrein dat wordt bestreken door de Meterconventie door de daarbij in het leven geroepen internationale organen uitgebreid met andere fysische en fysisch-chemische grootheden. Bij deze «nieuwe» grootheden kon de verwezenlijking niet meer gebeuren door gebruikmaking van stoffelijke voorwerpen van meeteenheden.

Zo wordt de grootheid «tijd» uitgedrukt in de meeteenheid «seconde». De seconde is gedefinieerd op basis van een fysische eigenschap van het atoom cesium 133. Deze eenheid van tijd is 9 192 631 770 perioden van de straling bij de overgang tussen hyperfijn niveaus van dit atoom. Met de definitie van de seconde en met de lichtsnelheid, een natuurconstante, wordt thans ook de meter (meeteenheid van de grootheid lengte) gedefinieerd als de door licht afgelegde weg in 1/299 792 458 seconde.

In overeenstemming met de huidige wetenschappelijke inzichten en zonder verlies aan maatschappelijke betekenis is het wenselijk om de formulering «nationale standaard van een grootheid» te gebruiken in plaats van «nationale standaard van een eenheid» (de nationale standaard van lengte in plaats van de nationale standaard van de eenheid van lengte, etc.). Dit zal tevens leiden tot een actualisering van de algemene maatregel van bestuur waarin een en ander is uitgewerkt, het Standaardenbesluit 1989.

Transponeringstabel

Artikel wijzigingsrichtlijn	Implementatie
1, eerste lid verlengen termijn dat aanvullende aanduidingen zijn toegestaan	Regeling van de Minister van EZ van 24 februari 2000, Stcrt. 42
1, tweede lid comitéprocedure	behoeft geen implementatie
1, derde lid, onderdeel a celsiustemperatuur	bestaande regelgeving voldoet reeds (art. 2, eerste lid, Eenhedenbesluit)
1, derde lid, onderdeel b eenheid van vlakke hoek	art. I, onder A, eerste lid, van dit wetsvoorstel; Eenhedenbesluit voldoet reeds (art. 3, eerste lid, tabel)
1, derde lid, onderdeel b eenheid van ruimtehoek	art. I, onder A, eerste lid, van dit wetsvoorstel;
1, derde lid, onderdeel c tabel met voorvoegsels	art. I, onder C, van dit wetsvoorstel
1, derde lid, onderdeel d elektronvolt	Eenhedenbesluit wordt aangepast (art. 3, eerste lid, tabel)
1, derde lid, onderdeel e geünificeerde atomaire massa-eenheid	Eenhedenbesluit wordt aangepast (art. 3, eerste lid, tabel)
2	art. II, eerste lid, van dit wetsvoorstel
uiterste implementatiedatum	
3	Regeling van de Minister van EZ van 24 februari 2000, Stcrt. 42
al vóór ommekomst uiterste implementatiedatum moeten aanvullende aanduidingen worden toegestaan	

II Artikelen

Artikel I, onder A

Op het eerste lid is al ingegaan in het algemeen deel van de toelichting. De wijziging die is opgenomen in het tweede lid, is gebaseerd op de Eenhedenrichtlijn. Onderdeel 1.1, laatste zin, onder «Eenheid van hoeveelheid stof» van de bijlage bij die richtlijn ontbrak tot nu toe in de IJkwet. Er is van de gelegenheid gebruik gemaakt om deze omissie te herstellen. De meeteenheid mol wordt gebruikt om chemische reacties te beschrijven: voor en na de reactie moet de hoeveelheid stof, uitgedrukt in mol, dezelfde zijn. Vandaar dat het tevens van belang is om de elementaire entiteiten (atomen, moleculen, ionen, e.d.) waarop bij gebruik van de mol wordt gedoeld, te specificeren. Omdat het gaat om een bepaling over de wijze waarop de mol gebruikt moet worden, dus wetstechnisch gezien een normatieve bepaling, is het niet mogelijk deze bepaling op te nemen in de definitie van mol in artikel 1, derde lid, van de IJkwet. Vandaar dat is gekozen voor het toevoegen van een vijfde lid aan artikel 1 van de IJkwet.

Artikel I, onder C

Naarmate de technische ontwikkelingen voortschrijden, wordt de behoefte groter aan geharmoniseerde aanduidingen van zeer grote veelvouden en zeer kleine delen van eenheden van het S.I. Vandaar de toevoeging van de voorvoegsels Yotta (10^{24}), Zetta (10^{21}), zepto (10^{-21}) en yocto (10^{-24}).

In de IJkwet zoals die thans geldt, zijn de factoren (10^1 , 10^2 , 10^{-1} , 10^{-2} , etc.) weergegeven in veelvouden of decimalen (10; 100; 0,1, 0,01; etc.). Naarmate de factoren groter worden, wordt de notitie in veelvouden en decimalen moeilijker leesbaar. Zo luidt Yotta (10^{24}) in die notatie: 1 000 000 000 000 000 000 000 000. Omwille van de leesbaarheid is er thans voor gekozen die notitie te verlaten en te kiezen voor aanduiding in factoren (10^{24} , 10^{21} , etc.). Daarmee wordt tevens beter aangesloten bij zowel de wijzigingsrichtlijn als het (wetenschappelijke) gebruik.

Artikel II

Op 8 februari 2001 moet de wijzigingsrichtlijn zijn geïmplementeerd. Vandaar dat artikel I, onderdeel A (de aanpassing van artikel 1 van de IJkwet) en artikel I, onderdeel C (de aanpassing van artikel 4 van de IJkwet) per die datum in werking treden.

Artikel I, onderdeel B (de wijziging van artikel 2 van de IJkwet) strekt als gezegd niet ter implementatie van de wijzigingsrichtlijn: daarvoor geldt die uiterste datum dus niet. Ter uitwerking van deze wijziging wordt het Standaardenbesluit 1989 aangepast. Om één en ander in de tijd precies op elkaar af te kunnen stemmen, is bepaald dat dit artikelonderdeel in werking treedt op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

De Minister van Economische Zaken,
A. Jorritsma-Lebbink